

Η κοινωνική χρήση της Ιστορίας Τασούλας Καραϊσκάκη

1. Η αναβίωση του παρελθόντος μοιάζει να έλκει ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης. Ιστορικά αναγνώσματα, άρθρα με ιστορικό περιεχόμενο, επανεκδόσεις βιβλίων Ιστορίας, ιστορικά μυθιστορήματα, κινηματογραφικές ταινίες, ντοκιμαντέρ κάνουν όλο και πιο συχνά την εμφάνισή τους την τελευταία τριετία. Προβάλλοντας από επίμαχα ζητήματα του παρελθόντος μέχρι προσωπικές αφηγήσεις, που μετουσιώνουν βιωμένες μνήμες σε παράδοση. Στην τάση αυτή ήρθε προσφάτως να προστεθεί μια αμιγώς κοινωνική -θα λέγαμε- χρήση της Ιστορίας. Αθηναϊκή συμμετοχική δημοκρατία, Αγώνας του '21, δάνεια, Επιτροπή Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου, Κίνημα στο Γουδί, νέα δάνεια και χρεοκοπίες συζητούνται συχνά στα πηγαδάκια του Συντάγματος. **Ενώ παράλληλα** τίθενται ερωτήματα, όπως: Γιατί ο λαός αυτός κατακυλάει αδιάκοπα σε εξευτελισμούς και ταπεινώσεις; Γιατί είναι σε μόνιμη οικονομική κρίση, με το φάσμα της πτώχευσης απειλητικό διαρκώς στον ορίζοντα; Τι είναι αυτό που τον κάνει να νικά και τί αυτό που τον καταποντίζει; Τα ολίγα παράσιτα της εξουσίας; «Από τους καρχαρίες ξέφυγα και νίκησα τις τίγρεις, μ' έφαγαν όμως οι κοριοί», έγραφε ο Μπρεχτ και ταιριάζει πολύ στα ελληνικά πράγματα.

2. Με τη γνώση της Ιστορίας, ο πολίτης αποκτά τα εφόδια για να ξεχωρίζει τί είναι αλήθεια και τί ψεύδος. Χωρίς τη γενική συνείδηση των αξιών που ανθοφόρησαν σ' αυτόν τον τόπο, οι Έλληνες κινδυνεύουν να παρασυρθούν στην αυτοκαταστροφή. Τις κρίσιμες αυτές ημέρες, μέσα από το ξαναζωντάνεμα της Ιστορίας γίνεται μια προσπάθεια, όχι να ανακατασκευαστεί το παρελθόν, να αποκατασταθεί μια αποσιωπημένη ιστορική αλήθεια, να ανοιχτεί ένα πεδίο αντιπαραθέσεων, αλλά να αναβιώσουν οι προσπάθειες της πολύπαθης χώρας να επιβιώσει. Η Ιστορία ως κινητήριος δύναμη σύγκλισης των ανθρώπων. Συμβαίνει, γεγονότα που βγαίνουν από τη σκόνη του χρόνου, να τονώνουν την ελπίδα ότι θα τα καταφέρουμε, τη γνώση ότι ίδιες καταστάσεις ξαναζήσαμε και επιζήσαμε. Ιστορίες του παρελθόντος κάνουν φανερό πόση σημασία έχει να είμαστε ένα ανθρώπινο σύνολο και όχι ένα τυχαίο πλήθος, εγείρουν τον στοχασμό πάνω σε κοινές εμπειρίες, μεταμορφώνουν την ανώνυμη μάζα σε κοινωνία πολιτών. Πολίτες που αναζητούν μέσα στις αντιδράσεις του χθες το τι θα πράτταμε σήμερα. Πολίτες ιχνευτές ήθους και ιδεών.

3. **Όλα αυτά, βεβαίως,** θα ισχύουν όσο η επιστροφή σε συμβάντα συγκινητικά, τολμηρά, τα οποία μοιάζουν επίκαιρα και ζωντανά, η αναφορά στο παρελθόν, που εισχωρεί το παρόν, παραμένουν ως κοινή παρακαταθήκη και καμία ομάδα δεν επιχειρεί να τα καπηλευθεί για δικό της όφελος και εναντίον άλλων. **Διότι** είναι πολύ εύκολο, ο αυθόρμητος διάλογος μεταξύ του χθες και του σήμερα που άρχισε να αναπτύσσεται ως ανάγκη αναβίωσης αισθημάτων όχι πόνου και απώλειας, αλλά ενθάρρυνσης και παρηγοριάς, να καταλήξει στους παλιούς διχασμούς, σε Έλληνες εναντίον Ελλήνων, αντί σε ένα στιβαρό όραμα για το μέλλον.

4. Η μέθεξη παλιού και νέου κόσμου μπορεί να συντελεστεί μόνο μέσα στα κρυστάλλινα όρια της νηφαλιότητας. Της σύμπνοιας, παρά την αμφιλογία, τις πολλές διαφορές. Της ένωσης ισχύος, όπως γινόταν πάντα στον τόπο αυτό σε δύσκολες στιγμές. Από το παρελθόν μας μπορούμε να αλιεύσουμε όχι μόνο την τραγικότητα, το δράμα, τα δεινά, αλλά και τις υψηλές έννοιες της περηφάνιας, της αντοχής, της διάρκειας...

474 λέξεις

<http://www.kathimerini.gr/725637/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/h-koinwnikh-xrhsh-ths-istorias>

Κλειώ, η μούσα της Ιστορίας, με την αδελφή της Ευτέρπη
Ψηφιδωτό δάπεδο από το Ζεύγμα, αρχαία ελληνιστική πόλη, στην ΝΑ Τουρκία

Λεξιλόγιο

Μετουσιώνω 1η παρ.: μεταμορφώνω, μεταπλάθω

αμιγώς (στερητικό α+μείγνυμι) 1η παρ.: ξεκάθαρα, ολοκάθαρα, ολωσδιόλου, ολότελα
φάσμα 1η παρ.: προσωποποιημένη, επικρεμάμενη απειλή, συμφορά, κίνδυνος, φάντασμα

σύγκλιση 2η παρ.: κίνηση και κατάληξη προς το ίδιο σημείο, συνάντηση, συμφωνία
Προσοχή! Υπάρχει και η λέξη σύγκληση που σημαίνει πρόσκληση πολλών ανθρώπων που ανήκουν σε μια ομάδα ή έναν οργανισμό με κάποιον συγκεκριμένο σκοπό.

Εγείρουν 2η παρ.: προβάλλουν, σηκώνουν, γεννούν

να τα καπηλευθεί, καπηλεύομαι 3^η παρ.: εκμεταλλεύομαι μια ιδεολογία, ένα ιδανικό, ένα πρόσωπο ηρωικό, σεβαστό ή με μεγάλο κύρος, για ιδιοτελείς σκοπούς που σχετίζονται κυρίως με τη δημόσια ζωή

στιβαρό 3^η παρ.: δυνατό, ρωμαλέο, αποφασιστικό

μέθεξη 4^η παρ.: συνάντηση, συνέντευξη, ψυχική επαφή

αμφιλογία 4^η παρ.: αμφισβήτηση, διαφωνία

Ερωτήσεις κατανόησης και ερμηνείας

1. Να διακρίνετε την αλήθεια των προτάσεων σημειώνοντας Σ ή Λ και να διορθώσετε τα εσφαλμένα παραθέτοντας το χωρίο στο οποίο βασίστηκε η επιλογή σας.

α. Η ένταση και η έκταση του προβληματισμού του κοινωνικού σώματος πάνω σε ιστορικά ζητήματα είναι σταθερές σε κάθε εποχή.

β. Η αποκατάσταση της ιστορικής αλήθειας είναι το πρώτιστο μέλημα της κοινωνίας των πολιτών σε περιόδους κρίσεων.

γ. Η «επιστροφή» στην Ιστορία μπορεί να βοηθήσει τους λαούς υπό προϋποθέσεις, με πρωταρχική τη βίωσή της ως συλλογικής παρακαταθήκης.

δ. Τα ιστορικά βιώματα του παρελθόντος δεν συνδέονται μόνο με τραυματικές συλλογικές εμπειρίες.

2. Να αποδώσετε περιληπτικά το νόημα της 2^{ης} και 3^{ης} παραγράφου προσέχοντας να διαφανεί η νοηματική τους σχέση.
3. Πώς αντιλαμβάνεσθε το νόημα της φράσης του Μπρεχτ (1898 -1956) στο τέλος της 1^{ης} παρ., σύμφωνα πάντα με τα ελληνικά ιστορικά δεδομένα;
4. Γιατί είναι αναγκαία η ιστορική γνώση; Ποια οφείλει να είναι η προτεραιότητά μας όταν μελετάμε την Ιστορία;
- 5.Τί αναζητά ο Έλληνας μελετητής, κυρίως σε περιόδους κρίσεων, από τη μελέτη της Ιστορίας;
6. Κατά πόσο και γιατί θεωρείτε εσείς αναγκαία την αίσθηση της κοινότητας, του ανήκειν σε μία συλλογικότητα, όταν προσεγγίζουμε την ιστορία του τόπου μας;
7. Ποιον κίνδυνο διαβλέπει η συντάκτρια στην τρίτη παράγραφο από την αυθόρμητη στροφή στη μελέτη του ιστορικού παρελθόντος;

Υφολογικές και δομικές παρατηρήσεις

- 1.Ποιος είναι ο χαρακτήρας και η λειτουργία των ερωτημάτων προς το τέλος της 1^{ης} παρ.;
- 2.Πολίτες ιχνευτές ήθους και ιδεών.2^η παρ. Ποιο σχήμα λόγου έχουμε στη φράση αυτή; Σε ποια λέξη εντοπίζεται αυτό και ποια πρόθεση της γράφουσας φανερώνει;
- 3.Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνδεσης και τη λειτουργία της στην περίοδο που ακολουθεί, να γράψετε δηλαδή γιατί την επιλέγει η συντάκτρια: *Από το παρελθόν μας μπορούμε να αλιεύσουμε όχι μόνο την τραγικότητα, το δράμα, τα δεινά, αλλά και τις υψηλές έννοιες της περηφάνιας, της αντοχής, της διάρκειας...*
- 4.Σε ποια παράγραφο εντοπίζετε το θέμα και σε ποια τη θέση της αρθρογράφου;
- 5.Να εντοπίσετε τον κυρίαρχο τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του δημοσιεύματος, παραθέτοντας τα στοιχεία που τον επιβεβαιώνουν.
6. Να γράψετε πώς συμβάλλουν στη συνοχή του κειμένου οι λέξεις/φράσεις με τα έντονα γράμματα.

Παραγωγή λόγου

Θεωρώντας ότι η γνώση της Ιστορίας είναι απαραίτητη στους λαούς, να παραθέσετε σ' ένα άρθρο 500-600 λέξεων τους τρόπους (τις προτάσεις σας) ώστε αυτή να καταστεί κτήμα των πολλών στην ενήλικη ζωή τους, πέραν της Β/θμιας Εκπαίδευσης, να επισημάνετε τους κινδύνους που ελλοχεύουν από μια τέτοια δημόσια διάχυσή της και να θέσετε τις ασφαλιστικές δικλείδες που μπορούν να απομακρύνουν αυτούς τους κινδύνους.